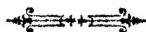

ખનામે ખુદા.

મહાભારત.

નાટકના ગાયનો

ધી એમ્પ્રેસ થીએટ્રીકલ
કંપની ઑફ કરાંચી.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર,

મૌલાના અબદુલ કરીમ—ગ્રાવરાયર.

સપ્ત ૧૯૭૫.

સન ૧૯૧૯

કૌમત ત્રણ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોલેજાઈંગ સંસ્થા

કરાંચી.

ધી હાફન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં હાશમ હાફને છાપ્યું.

Karachi

The Haroon Printing Press

Hashim Haroon-Printed

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૨૩ વર્ષ

પુસ્તકનું નામ મરહુમ

વિષય દર્શક

તખતે નાટક.

મેલ એકટરો.

શ્રી કૃષ્ણ—દ્વારકાના રાજા

ધૃષ્ટરાષ્ટ્ર—દુર્યોધનના પીતા

દુર્યોધન—ધૃતરાષ્ટ્રનો છોકરો

યુધીષ્ઠિર—

ભીમ—

અર્જુન—

નીકુલ—

સહદેવ—

} પાંડવો.

શકુની—દુર્યોધનનો મામે

ભીષ્મ પીતામહ—પાંડવ તથા કૌરવોના દાદા

વીદુર—દુર્યોધનના કાકા

દ્રેષ્ટાચાર્ય—કૌરવ પાંડવના શાસ્ત્ર ગુરુ

વિકર્ણ—

દુશાસન—

પ્રાતકામી—

} દુર્યોધનના ભાઈઓ

રાજા વીરાટ—વીરાટ નગરના રાજા

શુશર્મા—નીર્ગત દેશનો રાજા

નદા—એક ભક્ત હતો

ચેતા—એક ચમાર ભક્ત હતો

સેવા—ચેતા ચમારનો છોકરો

દ્રિ—સ્વર્ગનો રાજા

સીપાઈઓ—સેનાપતી-ચમારો-દાસ-સાધુઓ સુવધાર વીરો.

ફીમેલ એક્ટરો.

સત્યભામા— } કૃષ્ણ ભગવાનની પરરાણીઓ
રુકમણી— }

દ્રૌપદી—પાંડવોની સ્ત્રી

શાંતા—દ્રૌપદાચાર્યની છોકરી

ભાનુમતી—દુર્યોધનની સ્ત્રી

વીજળી—સેનાની સ્ત્રી

ગંગા—નદ

ગંગા-અમ્બિકા-દાસીઓ-નદીઓ વીગેરે.

મહાભારત.

સુત્રધાર—

૧

પ્રથમ ઓમ કરો ઉચ્ચાર,

જો હૈ આનંદ રૂપ સતચીત નીત નિરંકાર—પ્રથમ

રૂપ કોહિ લેત નાહિ અલગરેહત સુત્રધાર—પ્રથમ

પરદેશ પરણ લેત સખકિ આધિન દે સખ,

ગીત ગીનકર નીસ દીનકર,

કારોગ્યાર કર દેખસાસ કર—પ્રથમ

૨

કસે કૈસે હુવે બીર ભાનતમે, છનહોંને આન બાનપર,

છનહોંને એક જબાન પર તખ શરીર—કૈસે કૈસે

કેહદી જો બાત હ કમકે વો સાથ હૈ,

ચાહે જમાના હો જાય બેમાના;

૨

લાખ ખીપત આન પડે તો લી રખતે થે ધીર ભારતમે—
ભારત નવાસી કી સંપતથી ઢાસી,
ગઢ વો લડાઈ લી ડાઘમેં તમામ;
હુવે સખ ધર્મ રહત કર્મ રહત શર્મ રહત,
સારી વિભુધી હુધ આખીર હાં—કૈસે કૈસે

૩

આલી છાઈ આજ જગ ખુશહાલી,
ઉમડ કર ધુમડ આઘ ઘટા પીતખરન લીએ—આલી૦
ઉત્તસોકે છખ નીયારી સખકે હૈં નનેન લગે,
પદ્મીન કે સખ જોડે શુભ આશીશ દેને લગે;
મનોહર હૈ સો રંગ મુમન વીમન હરત હૈ હરયાલી—આલી૦

૪

મસ્ત નહિં અખીયાં હમરી કછુ નેન નહિ હમરે મતવારે,
મુઠર સૂર સિપાહી નહિં—નહિં કાજલસે હથવાર સંવારે—
મસ્ત નહિ—

ચંચલ્યા ચિત ચોર નહિં મૃધ લાલકો નાહી લખાવનહારે,
થે ગુન હૈ ઈન નયનમે ફિર શામ બને ન ગુલામ તિહારે
હાં.....મસ્ત નહિ૦

३

५

हुँ सभान अमोल कपोल तो हुँ सभान हैं,

नह दुलारे काहे न हुँ स निवास करे,

नीसअ हासन तीर सभंर डीया रे

शाम लखे धनशाम पंचारत आपके भंर जात सकारे
लाख कहे छिना छिना छिने कथ दत हैं नैन तेहा ... रे

हुँ सभान—

६

कोह प्रीतकी रीत अता हो नह करके जतन अनेक भये हार गछ,
छल छंद है छलकी नस नसमें नीत जातहैं मोरी छुट्टी कसमें.

मन डालके सो तनके असमें शुध सामने मोरी भीसार दछ,
तज मान गुमान वो आन भीले—कोह प्रीतकी रीत०

जोहतान हैं ये छिन्की अत्यां रस रंगमें काइत है रतयां

नीत शाम लगावत है अत्यां बुंही रातअतावत कर ही गछ,

सच जात है जेगिला मै कर—कोह प्रीतकी रीत०

जे आहोके प्रीतम हो अपना पती नामकी माला सदा जपना,
नहि आनका दोषो कली सपना तथ मनो ये देह पवित्र लछ,

ઇસી મોહની મંત્રકા જાપ કરો—કોઈ પ્રીતકી રીતઃ
 નહિ લાભ સમે કુસમેસે કહી ઢંગ આત નહીં ઇન્કી ભયસે કમી
 સરખાહ પેડાલકે એસે કમી ન નીગાહ નીગાહમે ડાલ દધ
 મુખ ચુમનરી નાહિ ચાટ ચળી—કોઈ પ્રીતકી રીતઃ
 ભલા છોડકે મીસરી ભલીસે ભલી કહી ખાયગા કયા કોઈ
 ણીસકી કહી

યે હૈ કામલતા સો રંગકી કહી મૈ કટી લીહુ
 કંથકી સુલ મહ મોહે કાહે લગાએ જે શામ ગલે—કોઈ પ્રીતકી રીત
 જાકી પતી પ્રીત સો રીત ધનો વોહી (સાજ નકી) હૈ
 ખરી સજની ઉસીકા દીન હૈ ઉસી કીરતની
 જીત જાન બસમ વાપે વાર દધ વોહી ભાગવતી હૈ
 મુહાગ વતી—કોઈ પ્રીતકી રીતઃ

મુખમે સમ આન ગુજરસકે દુખ એક ધડી જળ પાવત હૈ
 અકુસાવત હૈ ધમરાવત હૈ પલકો શીર કલપ બતાવત હૈ—મુખમે
 મન પ્રીતને જીત લીયો જીન્કા અન રીત કે ગીત વો ગાવત હૈ
 કુછ પ્રેમકે જોશમે હાંશ નહિ બસ આરકે દોશ લગાવત
 હૈ—મુખમે સખઃ

૫

૮

વાહજી યે બતીયાં તે હારી યે ધતીયાં બિહારી
 દાનો કામન સમઝાના પુરે નર ખર હો કાના ઐસી હોશયારી
 યે બતીયાં તે હારી
 માનોજી મોરી માનો માનોજી ગોરી માનો ખાતે યે કોરી માનો
 દાનોડી દાનો લોલી હૈં જહુર ખાતે ચતમોલી હૈં
 લેકીન આનંદ સે પોલી હૈં જયે બજહારી યે બત્યાં તે હારી

૯

સુખસે નીવાસ કરો જગમેં કરો ચૈન અમન તુમ કબર
 રહે સદા તુમસે કીનારે
 અચલ રહો અપને મનમેં કરો ચૈન અમન તુમ સુખસે નીવાસ
 શ્રી કૃષ્ણ હરી ભગવાન હો બસવાન શ્રોતા માન
 શુદ્ધ જ્ઞાન ખડે ધનધાન પાવો માન ન હો કુછ હાન
 પરભામ પરભામ (૮) — શ્રી કૃષ્ણ હરી —

૧૦

તોરી ઈતની ચુકરીયાતે મન ખસ કીતો મોરી બાંધ કે
 ઉગરી મોહો બાંધ લીતો
 તોરી ઈતની ચુકરીયા ગીનતી કે હૈં યે નવ દસ ધામે ભાગખડે

જો ધાવ પર જાગે મખ મલ અતલસલી કુજ નહિ ઇન્કે આગે
તોરી ઇતની ચુદરીયા

બમત કમલ લાગ લાગ જાગે હાં હાં હાં હાં
ઇનકે સખસે રેહુત ખુશ નસીખ તાગે હાં હાં હાં હાં
સખ હૈ ગોવરધન ઘરસકી અખ કટકર ખુનલરી
દુખો સખી ખેલ કરત મોહનકી ઉગલી
તનમન કુરખાન કરે નંદજાલ હાં હાં હાં હાં

સચ હૈ બમલ કમલ—

૧૧

મંડપ હે રચો અફલુદ છખ અતી વીસાર
તોર નકી ફખન દેવત મન મોહે—
મંડપ હે રચો-જમ સુરપર ઇંદ્ર લોક પાવત હૈ
અશોક દ્વાર દ્વાર પર માલાયે લટકાયે
મંડપ-રચો-હીલ મીલકર બલખાતીહૈ મનમે ઇઠલાતી હૈ
આજ છયા ઉમંગ ભરા હૈ સખકો-સખકો મંડપ આજ

૧૨

કૃપ્ત મોરારી બીજ બીહારી આપ કહાં હૈ નાથ નાથ
કાનોમે કુડલ ગલે મૃગ છાલા બંસી બખઓરે-કૃપ્ત મોરારી
આવોજ આવો કયું તરસાવો બલતી બચાવોરે પ્રભુ નાથ
પ્રભુ નાથ પ્રભુ ના.....થ કૃપ્ત નાથ

ડોપ ર જો

૧૩

ધાવો જંગીઓ ધાવો મીસકે ધાવો શેર
કરો ન દેર કેહદો જવાનોસે કર ડાલે ખાનોસે સચે
નીશાનોસે લાશોંકા ઢેર-ધાવો જંગીઓ
કરો બહાદુરીકા ખ્યાલ ખેલો ન ચાલસે૦

જીતોં કમાલસે સજત તખત ઝંગકે સંગ નીખંડકે અમરસમર
લેકે ધનુશ ખાન હો સાવધાન બરસ પડના દીલસે
લડના દીપ દીલસે ઘેર ઘેર-ધાવો જંગી

૧૪

રાજ નીતીમે સુજાણુ બ્યાન ખાન તેજ વાન
સારે ગુનો કે નીધાન કૃષ્ણ મહારાજ હય
કરેગે ન પક્ષપાત દીનકી ન હોગી રાત
સોચકે કહે ગે ખાત કાયમ મીઝાઝ હય
દુરોધન અધર્મી હય નીચત લી હય ખરાબ
મીત્ર સખ પરપંચી હય સાથી દગાબાજ
માનો હય અથહ નવી લાવ લવર ગમ્ખીર
પહોચાળો ચાહો તીર કૃષ્ણહી મહારાજ હય
જય આ પડત પગમે ઢકા લજન જગમે

સરપર ન રખ મુંકર દુબ્ધ જન દરેક હય
સખ કરો અરજ અરજીનકો પગ એક લીખે ઢિનકો
દુર્યોધન હર તજદે રખ કર ધર્મ શરમ—જયગ

૧૫

રખકુંક કુંક કર પગ જગમે ડોળ ન બાએ તુઈ સમગમે
પગ જગમે રખકુંક
પાંચ ડોળકા સાંચ છોડદે ઇનકો અપના સમજ મત
જગમે નજર બચત હી ધન હર લેંમે
કપર ભરા હય ઇનકી રગ રગમે, પગ જગમે રખકુંક કુંકકર
ભુકે ખાસે સાધુ આએ ચપડી ચુનન દેગે રામા તુળસીદાસ
બાએ ભગવાના ભાચેસે પાપી રાંડ લડત હય હસ જગમે
રખકુંક કુંક
સાંજ સકારે ફીરત હય મારે રામ તામકો બીસારે મુરખ ગલીયાં
મેં ભકત હય બાવરે નાર પરહ તકત ફીરત હય
કળજીગમે રખકુંક કુંક

૧૬

ભગત કે બસમે હય ભગવાન કપર ભરા છસને બના
હિસને ઘેરા બસમે હય ભગવાના કસાઈસા બે રક, સજના
હિસી અધમકા પાયા બધના ક્યા ચલતા બનકા હય ધનકા
નડર તુલી નડર તુલી નકા નાકન સમત કે બસમે—

૯

૧૭

હામગ ડાલે તોરી નહયા.રે અગયાની સોચ સમજકર
કાર કરો તુમ ફીર ન પડે પછતાના દુર્યોધન ફીર ન પડે પછતાના
પછતાનારે અપમાની હામગ ડાલે તોરી નહયા.

૧૮

આએ સુમરસે નાહી પ્રાન ધની કયસે હિપાય રંહમડ પગત
ધરતી ચે હાય સુમરસે નાઈ લાખો ચુદ્ધા અંખતક કટ ગએ
ખાકી રહે અખ તો પ્રાન,
હમરે કયસી આન ખની આએ સુમરસે નાહી પ્રાન ધની

૧૯

ચીંતાકો તજકે બચન સમજકે ધીર ધરો..... ચીંતાકો
ખીપતાકો ટાર, કાજ સવાર, ભગતકો અપને નાહી ખીસાર,
ધીર ધરો.....ચીંતાકો

૨૦

ભલા હોગા ગરીબોપેરોખો દયા,
અરે જરે કમીને મુઁવે બેહયા, ભલા હોગા—
સમજાઉ અભી પીવાઉ અભી કરો કરો તુમજો મન ચાહે,
કેસી કેસી ઠીવાઈ દીખ ઇ મુઁએ અરે ઢેર નહીં લાજ આઈતુઁ,
હુઈ હુય ખતા-લો છુતે ગીન ગીનકર મારો ભલા હોગા.

શાહકી ઓલાહ હય યા લાલ હય કંગાલકા
 હો રીષી સંતાન યા બેગ કીસી ચંઢાલકા
 ભતકા યા કોમકા પુરસા વહાં કેઈ નહિ
 પુછ હય કરમોકી સારા માન હય આમાલકા
 સખહ બાલક એક ખીતાકે ઉજલે હય યા મયલે
 નઝર પડા જો લાયક બેગ પુચ કારક ઉડાકે—શાહકી

અજબ હેરાન હું ભગવાન તુમે કયું કર રીઝાઈ મંચ,
 કેઈ વરતુ નહીં એસી જસે સેવામે લાઉ મે

અજબ હેરાન,

કર કીસ તરહ આવાહનકે તુમ મોબુદ હો હરજ
 નીરા દર હય જુલાનેકો અગર ઘંટી બજાઉ મંચ, અજબ હેરાન
 તુમી હો મુરતી મે હી તુમી વ્યાપક હો પુલોમે
 ભક્ત ભગવાન પર ભગવાનકો કયું કર ચડાઈ મંચ—અજબ
 ભગવાન ભોગ કુંજ તુમકો યે એક અપમાન કરના હય,
 ખીતતા હય જો સખ મસાગકો ઉસકો ખીત્તાવું મય

અજબ હેરાન હું મે,

તુમારી ભેતસે રોશન હય મુરજ ચંદર ઓર તારે
 મહા અધેર હય તુમકો અગર દીપક દીખાઈ મય—અં હો

જુઝએ હું ન સીના હય ન ગરદન હય ન પેશાની
કે હય નીર લેપ નારાયન કહાં ચંદન લગાવું મય—અજખડ

૨૩

દોહા.

સાંસ સાંસસે કીમ જપો કોઈ બે અરથ સાંસ મત જાએ,
ના જાને વો કૈનસા સાંસ આખરી રેહ જાય.
જસને સ્વામીકા કહેના નમાના ઉસને નરકમેં કીયા ફીકાના
જલથલ મરના દુખ મરના જસને સ્વામીકા કહેના નમાના
કહીં રામમેં રામ સમાયા કહીં મુરલીવાળા બન આયા,
જાઉં ઉસકી સરના સીસ ધરના જસને સ્વામીકા કહેના નમાના

૨૪

સખી અયસો નીપર નીંદર હય કનાઈ—
હાં હાં—મગ રોકન ગહત હય કલાઈ હાં હાં મોરી—નીપરનીંદર
મય સખી અન સંગ જમના નહાવત
ચીર છુપાવત મન ઉકલાવત એક ન સુનત દોહાઈ
હાં હાં મોરી

મોહે અકેલી નારીકે ધાવત નયનન સયનન સેસમ જાવત
યલત હય ગલ બાંહી હાં હાં મોરી—
ચુમી ચુમી કે ગલેહી લગાવત જોં જુલાવત
તો મન ભાવત માનના હરમઈ હાં હાં મોરી—

—*—

પ્રોપ ૩ બે

શીરતે હુંય તાંગ દાને દાનેકો દાના કરમોસે જખ આતા હય

પુરા ઝમાના

ઠડે જતમે દે હય તો જત ખતે હુંય હોઠોપે ગીરાસ કે-

પાઉ ફીસત ખતે હુંય

વીળુ વાહનકો સાંપ નીગત ખતે હુંય

દુર મનકે સામને સીસ કે ખત ખતે હુંય

પડતા હય નીચકે આગે સીસ બુકાના

કરમોસે જખ આતા હય પુરા ઝમાના—

ધન ખત યુન સાથી કોઈ નહિ ઉસ દીનકા

દુનીઆમે કરે કીયા ખ ક ભરોસા ઈનકા

ખત કસ હજાર હાથીસે અધીક થા જીનકા

જખ આય પુરે દીન તોડ શકે નહિ તીનકા

કુછ યાદ નહિ રહેતાં હથીઆર ચલાના—કરમોઽ

મન પડતઈએ અવસર ખીતે

સહસ બાહુ—ધસ બદન આધી તરપ અચેવ કાત બહીતે

હમ હમ કરે ધન પ્રાપ્ત સવારે અત ચલે ઉઠ રીતે—મન

ગણા ચુકે સખ તનકા જાન મદીરા પીતે પીતે-
 અખ ઠાંકે લી નહિ હરેતે થક ગય સીતે સીતે—મન૦
 મન થા મગન વીસન કે મઝે હુટ હુટ કર
 બઢકારીયાંપે ખુબ પડા હુટ હુટ કર
 અંધા શખાખ થા તો નથી યે ખખર મુજે—
 નીકલેગે તનસે પાપ મેરે ફુટ ફુટ કર—મન૦
 રામ નામ લીના નહિ હરસો કીયો ન હુત
 અખ પછતાયો હોત કયા જખ ચીડીયાં ચુગ ગાઇ ખેત—મન૦

ભજન કરત નહી મન સચેજાતી
 ડાઘે માયાકે કારન બનકર ગ્યાની—ભજન કરત
 અછે નીકે ભોજન ચાહીયે એ.ર ઠંડા પાની—ભજન કરત.
 સેજ ફુલોંકી ચાહીયે પદમની રાની—ભજન કરત.

ચેતાજ હોતા હય સાયા ગુસતર કીસીકે સરસે
 કીસીકે સર પર
 નહિ હય સતોષ ઇસકો દમભર કીસીકે સરસે
 કીસીકે સર પર
 કરાર ઇસને કહીન પાયા હય યે શાખે સજરકા સાયા
 બોયેયુ હોતા હય ઉતર ઉતર કર કીસીકે સરસે કીસીકે સરપર

જો સર હય પરદા સીતારકા હય ચે પારના તત કારકા હય
રવાં ધવાં ઉગલીયાં હય અકસર

કીસીકી સરસે કીસીકે સર પર -

કાહેકો છેડત મારી કર ગહે લીની;
ડગર ચસન દેખો ગારી મોહુ દીની—કાહેકો

ગરો હે નંદકો ઘોડા ગહે મીકી મારી છીની
શામકી આત દેખો અચે બીન્દા કોઉના આત હમે દેની,

કાહેકો

